

Heidegger ve Filosofickém časopise

„Filosofickému časopisu“¹ se zdařila proměna z marxistického periodika v časopis, který musí každý český zájemce o filosofii pravidelně číst. Situace byla po listopadu značně neprůhledná. Vedle drobnějších nebo méně známých a málo rozšířených samizdatových pokusů tu byl (pochopitelně v dost úzkých kruzích, jinak to v těch starších dobách nešlo) jednak Bendův PARAF (zkratka samotných vydavatelů z „PARalelní Akta Filozofie“) a Hejdánkova REFLEXE (jen čtyři sešity). Benda se vrhl (jako mnozí další) do politiky a pro PARAF pokračovatele nenašel; Reflexe sice vychází dodnes (a není to Hejdánkova zásluha, i když zůstal v čele redakčního kruhu), ale má potíže jak s pravidelným vycházením, tak úrovní příspěvků a zejména s finanční stránkou (také zde se ukazuje, že bez nějaké podpory zatím u nás odborný časopis nemůže vycházet, což ovšem platí i o Filosofickém časopisu, vydávaném Filosofickým ústavem AV ČR); kdyby nebyla Reflexe úzce spojena s vydáváním knih, hrozil by jí pravděpodobně osud České mysli. Ta vyšla jen ve třech číslech a zkolabovala (obávám se, že nejenom ekonomicky). Měla se stát orgánem obnovené Jednoty filosofické, ale Jednota přestala v Praze prakticky existovat (opět za Hejdánkova předsednictví) a žije jen v mimopražských pobočkách (zejména v Brně a v Olomouci, nějaký čas také v Karlových Varech). Mezitím začala vycházet některá další periodika (i neperiodika) a dnes vypadá situace spíše tak, že Česká mysl zahodila svou příležitost. Aktivita Jednoty filosofické může být poměrně snadno obnovena (záleží to jen na aktivitě několika vhodně vybraných lidí), ale rozhybat vycházení časopisu je záležitostí mnohem obtížnější (v minulosti už k několikaletým výpadkům došlo několikrát i bez represí a cenzurních opatření).

Jak vidět, Filosofický časopis vlastně neměl příliš velkou konkurenci. Tím pozoruhodnější je skutečnost, že jen nepřežívá, ale postupně zvedá svou úroveň (vlastně spíše až v poslední době). Na počátku letošního ročníku se však představil číslem mimořádně dobře připraveným, v jistém smyslu tématickým. Větší část prvního sešitu (něco málo víc než polovina) je věnována Heideggerovi. Českému čtenáři se konečně dostává do ruky překlad ne zrovna nejlépe proslulé Heideggerovy rektorské řeči z r. 1933 a jeho vlastního interpretačního komentáře doby vlastního rektorování. Číslo však je zahájeno překladem Gadamerovy edice znovunalezeného Heideggerova „Úvodu k Aristotelovi“ (s Gadamerovými poznámkami); zařazen je také překlad Heideggerovy přednášky z r. 1936, „Evropa a německá filosofie“, a jakoby poněkud korigující recentní text Gadamerův „Evropa a Oikúmené“ (z r. 1993). Zajímavý je i Jaspersův dopis mladšímu kolegovi Heideggerovi, i když (navzdory přejetému komentáři, který však je podobně jako sám dopis vytržen z většího celku korespondence, jež opravdu stojí celá za přečtení) Jaspersova distance vyznívá velmi mírně, místy až jakoby „oportunně“. (Další texty pomíjíme, protože už nemají vztah k Heideggerovi.)

Jde samozřejmě nejen o dobře připravené připomenutí dvacátého výročí Heideggerovy smrti, ale také o upozornění na to, že zkrátka má vyjít překlad nejznámějšího a mnohými i za hlavní považovaného spisu Heideggerova, totiž „Bytí a čas“. Zkrátka řečeno: česká filosoficky orientovaná veřejnost je významnou menší událostí připravována na událost větší. Lze jen doufat, že vedle úzkých až „sektářských“ kroužků heideggeriánsky orientovaných fenomenologů se otevře diskusi o Heideggerově díle také česká filosofická agora (na to nestačí pouze práce na filosofických katedrách).

Lev Tvrdý

¹ Filosofický časopis, 44 (1996), č. 1